

**MARINARKEOLOGISKA SÄLLSKAPETS
MINIKONFERENS 1988**

Årets MAS minikonferens hölls på Hotell Najaden i Handen, Stockholm den 19-20 mars. Det var ett fullspäckat program för de drygt 60 personer som kom, 15 föreläsare och ett årsmöte skulle hinnas med.

Här följer en mycket kort presentation av vad de olika föredragen handlade om.

1. Lars Einarsson, marinarknolog och ansvarig för Kronamundersökningen, pratade om utgrävningarna av Kronan, som ligger ca 7 kilometer utanför öland. Han startade i ett febrilt högt tempo som han enbart ökade under den timme som han pratade. Han är en mycket stark personlighet och han kan ju få vem som helst intresserade av marinarknologi.

2. Torsten Nilsson kom från skellefteå för att tala om de projekt som de håller på med, framför allt om de uppmätningar som de har utfört på vraket NORDKAP i Burehamn.

3. Bengt Eklund pratade om fynden av kanonerna i sjön Hugn vid Eda skans och bärgningen av de lavettdelar som Sjöhistoriska Museet, Riksantikvarieämbetet, Eda kommun och Bengt genomförde i under hösten 1987.

4. Susanne Dahlman, arkeologistuderande vid Stockholms Universitet, berättade och visade en videofilm om bärgningen av Bossholmsvraket. Det är vraket efter ett förmodat handelskepp från 1200-talet som sjönk utanför Oskarshamn. Det har även blivit flyttat för ett antal år sedan, men nu bärgades det och finns i en specialbyggd bassäng för att inte torka ut. Planerna är att i framtiden göra en utställning kring vraket i Oskarshamns kommun.

5. Carl-Olov Cederlund, Docent i marinarknologi vid Stockholms Universitet, talade om varför Svensk marinarknologi är som den är och vad vi kan göra åt den. Han pratade även om olika klassningar av marinarknologiska objekt.

6. Bertil Bohm var den som drog in mest frågor om sitt ämne, tackjärnstransporter på inre vattenvägar. Han inledde med att tala om olika äldre tillverkningsmetoder för järn. Bertil pratade även om hur olika bruk märkte sitt tackjärn. Avslutningsvis så överlämnade han en järntacka, som vägde drygt 40 kg, (märkt "PR", efter egen utsägo en PR-tacka) till MAS, på stående fot så beslöt MAS styrelse att tackan skulle gå med i det lotteri som anordnats under helgen. Det kan här också nämnas att lotteripriserna valdes från ett prisbord och

blev 1.a pris: Bra Böckers världshistoria i 15 band. 2. pris: järntackan (med kommentaren av pristagerskan från Göteborg "De övriga priserna kan jag köpa för pengar". 3.e pris: 3st böcker om arkeologi + Catharina Ingelman-Sundbergs bok om marinarkeologi. till ett sammanlagt inköpsvärde till ca 1000 kr. sen kom ett flertal värdefulla priser.

7. Anders Hansson berättade om fjolårets försök med Råsegelprojektet Helga Holm. Helga är en seglande, råsegelriggad, fullskalökopia av ett medeltida båtfynd från de arkeologiska utgrävningarna från Helgeansholmen. 22.5 meter lång och 3.7 meter bred, samt har ett djupgående på 0.7 meter.

8. Anders Franzen blev den som fick tala efter årsmötet och middagen. Han kåserade om sin forskning och Vasavarvets tillkomst. Han är en mycket kompetent talare som verkligen kunde få till det, inte undra på det, med tanke på hans erfarenheter om marinarkeologi. Det är ju han som bland annat har upptäckt Vasa och Kronan.

9. Sedan fick jag äran att avsluta kvällen med att prata, och visa en video om bärgningen av lastbilen utanför Toreby i Värmland. Och det var ingen tacksam uppgift att få efterträda Anders Franzen. Bilen sjönk 1936 och bärgades 1985 för att totalrenoverades av Torsby Veterantekniker. Bilen godkändes av bilprovningen sommaren 1987.

Efter en lång dags färd mot en lång natt (fast enbart några få timmars sömn. märkligt !!!) så startade söndagens föreläsare med:

10. Bo Nilsen från Danmark. Han pratade om ett unikt stockbåtsfynd i Danmark, och om Dansk marinarkeologi i allmänhet.

11. Kjell Ashede visade att det inte enbart är Ostindiefararen Göteborg som är ett intressant projekt på västkusten utan även örlogsskeppet Stora Sophia. Stora Sophia var Danmarks på sin tid stoltaste skepp. Det byggdes några år före Vasa, och blev härigenom Vasas förebild, som Svenskarna var tvungna att bräcka. (tack vare detta så fick Vasa 3st kanondäck, blev instabilt och kantrade). Undersökningarna på Stora Sophia har tagit fart igen efter att ha legat nere ett antal år (främst beroende på en svår utgrävningsplats).

12. Erik Enström, marinarkeolog och före detta ordförande i MAS en längre tid, ifrågasatte vad arkeologen vill veta. Varför vi gör olika typer av utgrävningar, är det för att utgrävarna tycker att det är roligt eller är det för att det tillför historieforskningen någonting ?

13. Johan Rönby, marinarkeolog, berättade om två spännande marinarkeologiska undersökningar. Den första var undersökningarna av eventuella tidiga bosättningar på Bulverket i Tingstäde Träsk på Gotland. Det är en träkonstruktion som är 170m i fyrkant (se MAS meddelanden, nr.1 1988). Den andra var om bosättningar på pålade bostadsplattformar i insjöar i Skottland.

14. Alf Olevik, marinarkeologiskt ansvarig (fram till och med 1987) för utgrävningarna av Ostindiefararen Göteborg, gick igenom 1987 års utgrävningar. De har nu fått upp en avsevärd mängd med porslinskross som sorterats systematiskt efter typ och form. Det har även kommit fram ett antal hela porslinspjäser bland annat fyra st små porslinshundar. Av träkonstruktionerna har man nu kunnat se några större sammanhängande delar.

15. Per Söderhielm som arbetar på Malmö Sjöfartsmuseum berättade om ett antal intressanta vrak i sydsverige. Bland annat om Nya Svärdet som ligger i inloppet till Landskrona. Hur hamnledningen tillsammans med politikerna hade tänkt att muddra bort en fornlämning. Enligt gällande lagstiftning så skall exploitören bekosta utgrävning av fornlämning. Han tänker påverka Riksantikvarieämbetet att driva frågan till högsta instans, för att få ett prejudikat på att Landskrona Kommun skall bekosta utgrävningen av vraket om de vill exploatera hamnen. Framtiden får visa hur det går.

DYK VAL

Per Helsing Karlstads Dykarklubb.